

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
42

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

ANALIZY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 2012

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
 - II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - III. Przetwórstwo mleka – *J. Seremak-Bulge*
 - IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
 - V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner*
 - VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
 - VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, K. Świetlik*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB

Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa

Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66

AUTORZY:

**dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB**

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (22) 505-46-66

**dr hab. Krystyna Świetlik,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB**

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (22) 505-47-07

mgr Joanna Sych-Winiarek

• ARR • Warszawa

Tel.: (22) 661-78-75

dr inż. Piotr Szajner

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (22) 505-47-19

mgr inż. Teresa Zdziarska

• IERiGŻ-PIB •

Tel.: (22) 505-44-40

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 17.04.2012 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Marzena Trajer, Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie we wrześniu 2012 r.

Dobra koniunktura na światowym rynku oraz wolno rosnący popyt krajowy stymulowały produkcję mleka w 2011 r. Produkcja mleka wzrosła o ponad 1% i przekroczyła 12,4 mln ton, mimo dalszej redukcji pogłowia krów mlecznych. Wpłynął na to 3,9-procentowy wzrost ich wydajności, która wyniosła prawie 5000 kg (4855 l) mleka i z nadwyżką skompensowała spadek pogłowia. Restrukturyzacja produkcji mleka i poprawie mleczości krów sprzyjały przede wszystkim wysokie ceny skupu mleka, a także obfitość pasz gospodarskich dobrej jakości.

Zwiększyła się sprzedaż mleka, przede wszystkim do mleczarni (o 3,2%), zmalała natomiast sprzedaż sąsiedzka i na rynkach lokalnych (o 6,6%), oraz zużycie mleka w gospodarstwach (o 4,2%). Całkowita sprzedaż mleka zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,4%. Mimo wzrostu produkcji mleka nadwyżka produkcji nad zapotrzebowaniem krajowym zmalała o 1 pkt proc. do 11,6%, pod wpływem systematycznie, choć powoli rosnącego spożycia.

Rosnące dostawy mleka do mleczarni skutkowały zwiększeniem przetworu mleka oraz produkcji większości przetworów mlecznych. Wysokie ceny uzyskiwane w eksporcie spowodowały, że w 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim więcej wyprodukowano przede wszystkim odtłuszczonego mleka w proszku (o 23,8%). Większa była także produkcja masła i tłuszczów mlecznych, pełnego mleka w proszku,

serów dojrzewających, serwatki, lodów oraz serów twarogowych i fermentowanych napojów mlecznych innych niż jogurty. Mniej wyprodukowano natomiast serów topionych, mleka skondensowanego, a także mleka spożywczego i śmietany, oraz jogurtów. Duże zapotrzebowanie na surowiec spowodowało, że obroty tzw. mlekiem przetworowym między mleczarniami zostały zwiększone o 5,2%.

Rosnący przerób mleka oraz wyższe o 7% ceny zbytu sprawiły, że wartość sprzedaży przemysłu mleczarskiego (bez produkcji lodów) w 2011 r. zwiększyła się o 13,7% do ponad 26,3 mld zł. Mimo to wartość zysku brutto w mleczarniach spadła w porównaniu z 2010 r. prawie o 7,3% do 583 mln zł, głównie na skutek wzrostu kosztów surowcowych. Obniżeniu uległy także wszystkie wskaźniki rentowności i tradycyjnie wysoka płynność finansowa, a także uproszczona stopa inwestowania

Wysokie ceny na światowych rynkach oraz deprecjacja złotego w drugiej połowie minionego roku spowodowały, że wyraźnie poprawiły się wartościowe wyniki handlu zagranicznego branży mleczarskiej. Wartość eksportu w 2011 r. została zwiększona o prawie 15% w porównaniu z 2010 r. do ponad 1388 mln EUR. Mimo większej o prawie 21% wartości importu (do ponad 519 mln EUR) dodatnie saldo branży mleczarskiej wzrosło o 12% do 869 mln EUR. Pogorszyły się natomiast ilościowe wyniki obrotów handlowych

przetworami mlecznymi z zagranicą, mimo 3% wzrostu wolumenu eksportu wyrażonego w ekwiwalencie mleka surowego. Wpłynął na to 16,5% wzrost importu. W konsekwencji nadwyżka eksportu nad importem zmalała o 4,6% do 1,25 mld l ekwiwalentu mleka surowego. Pogorszenie koniunktury na światowych rynkach oraz postępująca aprecjacja złotego mogą sprawić, że powtórzenie tak dobrych wyników handlu zagranicznego artykułami mleczarskimi w 2012 r. będzie trudne do osiągnięcia.

Bilansowe spożycie nabiału i masła wyrażone w ekwiwalencie mleka surowego w 2011 r. wzrosło o ok. 1% (do 275 kg/mieszkańca). Wpłynął na to ponad 1% wzrost spożycia nabiału (do 193 l/mieszkańca), przy niewielkim spadku spożycia masła (do 4,3 kg/mieszkańca). Ocenia się, że w 2012 r. spożycie masła może nie zmienić się w porównaniu z rokiem poprzednim, a spożycie nabiału wyrażone w ekwiwalencie mleka surowego zwiększy się do 194 l/mieszkańca.

Dobra koniunktura na rynku mleka uwidoczniła się we wzroście cen na wszystkich poziomach łańcucha marketingowego. Najsilniej, bo o 13,7% w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły średnioroczne ceny skupu. Wzrost cen zbytu był w tym czasie prawie o połowę mniejszy (7%). Najwolniej, bo tylko o 4,3% podniosły się w 2011 r. ceny detaliczne nabiału, podczas gdy masło na poziomie detalu zdrożało o 8,3%.

Tabela 1

Bilans mleka krowiego (w tys. ton)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012 ^{a)}
Produkcja	12418	12439	12270	12405	12414
Import ^{b)}	585	632	823	941	1050
Razem do dyspozycji	13003	13070	13093	13346	13464
Eksport ^{b)}	2431	2185	2192	2226	2261
Na pasze	566	515	515	515	515
Na spożycie	10006	10370	10386	10605	10688
w tym samozaopatrzenie	2110	2007	1904	1904	1853
Razem rozchody	13003	13070	13093	13346	13464
Samowystarczalność^{c)} (%)	117,5	114,3	112,6	111,6	110,8

^{a)} Prognoza IERiGŻ-PIB.

^{b)} Wolumen eksportu i importu obliczono wykorzystując współczynniki zawartości suchej masy, zgodnie z rozdziałem V.

^{c)} Liczona jako stosunek produkcji do zużycia wewnętrznego (spożycie plus zużycie paszowe).

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

SUMMARY

The favourable economic situation on the global market and the slowly growing domestic demand stimulated milk production in 2011. Milk production increased by over 1% and exceeded 12.4 million tonnes, despite further reduction of milk cows population. This had a 3.9% impact on the growth in their productivity, which amounted to nearly 5,000 kg (4,855 l) of milk, and its surplus compensated the drop in the milk cows population. The high procurement prices of milk and the variety of good-quality livestock feeds were the main factors contributing to the restructuring of milk production and the improvement in cows' milk production.

The sales of milk increased, mostly to dairies (by 3.2%), and neighbourly sales as well as sales on local markets decreased (by 6.6%), similarly to the consumption of milk in holdings (by 4.2%). Total sales of milk increased as compared to the previous year by 2.4%. Despite increased milk production, the surplus of production over domestic demand decreased by 1 pp. to 11.6% due to the regularly but slowly increasing consumption.

Growing milk deliveries to dairies resulted in higher milk processing and production of the majority of milk products. High export prices caused that in 2011 more skimmed-milk powder was produced as compared to the previous year (by 23.8%). The production of butter and milk fats was also higher,

similarly to whole milk powder, ripened cheese, curd, ice cream, white cheese and fermented milk drinks other than yoghurts. On the other hand, the production of processed cheese, condensed milk, drinking milk, cream and yoghurts dropped. High demand for this material caused the sales of the so-called transfer milk to dairies to increase by 5.2%.

The growing milk processing, and sales prices higher by 7%, resulted in an increase of the value of sales in dairy industry (excluding ice cream) in 2011 by 13.7% to over PLN 26.3 billion. Despite this, the value of gross profit in dairies dropped as compared to 2010 by nearly 7.3% to PLN 583 million, mainly due to the growth in the costs of materials. All the profitability rates and the traditionally high financial liquidity, as well as the simplified rate of investments, declined.

The high prices on global markets, and depreciation of PLN in the second half of the previous year resulted in a considerable improvement of the value-related results of foreign trade in the dairy industry. The value of exports in 2011 increased by nearly 15% as compared to 2010 to over EUR 1,388 million. Despite the fact that the imports value was higher by nearly 21% (to over EUR 519 million), the positive balance of dairy industry increased by 12% to EUR 869 million. On the other hand, quantitative results of trading in milk products abroad worsened despite

a 3% growth in export volume expressed in raw milk equivalent. This was due to the import growth at the level of 16.5%. Consequently, the surplus of exports over imports decreased by 4.6% to 1.25 billion l of raw milk equivalent. The decline of the economic situation on the global markets, and the progressing appreciation of PLN may cause that such positive results of foreign trade in dairy products will be difficult to achieve in 2012.

The balance-sheet consumption of dairy products and butter expressed in raw milk equivalent increased in 2011 by approx. 1% (to 275 kg per capita). This resulted from the growth in consumption of dairy products higher than 1% (to 193 l per capita), with a slight drop of consumption of butter (to 4.3 kg per capita). The estimated butter consumption in 2012 may not change as compared to the previous year, and the consumption of dairy products expressed in raw milk equivalent will increase to 194 l per capita.

A favourable economic situation on the dairy market was reflected in the growth in prices at all levels of the marketing chain. The annual average intervention purchase prices increased to the largest extent, namely by 13.7% as compared to the previous year. The growth in the sale prices was then lower by nearly a half (7%). The retail prices of dairy products in 2011 increased at the lowest pace, i.e. by 4.3%, while the retail prices of butter increased by 8.3%.

Table 1
Cow milk balance sheet (in thousand tonnes)

Specification	2008	2009	2010	2011	2012 ^{a)}
Production	12418	12439	12270	12405	12414
Imports ^{b)}	585	632	823	941	1050
Total disposal	13003	13070	13093	13346	13464
Exports ^{b)}	2431	2185	2192	2226	2261
On fodder	566	515	515	515	515
On consumption	10006	10370	10386	10605	10688
incl. self-provision	2110	2007	1904	1904	1853
Total expenditure	13003	13070	13093	13346	13464
Self-sufficiency ^{c)} (%)	117,5	114,3	112,6	111,6	110,8

^{a)} The forecast of the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute

^{b)} The volume of exports and imports was calculated using the dry mass indicators, in accordance with Chapter 5.

^{c)} Calculated as the production ratio to internal use (consumption plus fodder).

Source: The calculations made by the Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute, based on the CSO and the Analytical Centre for Customs Administration data.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek ryb (17) • kwiecień 2012,
2. Rynek zbóż (42) • maj 2012,
3. Rynek drobiu i jaj (41) • maj 2012,
4. Rynek mięsa (42) • maj 2012,
5. Rynek rzepaku (41) • czerwiec 2012,
6. Rynek cukru (39) • czerwiec 2012,
7. Rynek owoców i warzyw (40) • czerwiec 2012,
8. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (36) • wrzesień 2012,
9. Rynek mleka (43) • wrzesień 2012,
10. Rynek pasz (32) • wrzesień 2012,
11. Rynek ziemniaka (39) • październik 2012,
12. Rynek zbóż (43) • październik 2012,
13. Rynek mięsa (43) • październik 2012,
14. Rynek rzepaku (42) • październik 2012.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdą Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2012 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa, tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>